

Слижук Д.В.

студентка,

Ужгородський національний університет

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ПРАВ ЛЮДИНИ: ДЕФІНІЦІЯ ТА СУЧАСНИЙ СТАН

Проблеми дотримання та захисту прав людини у сучасному світі вийшли за межі однієї держави, тому виникла потреба в утворенні єдиних, універсальних, загальних міжнародно-правових стандартів захисту прав людини, які повинне визнавати усе міжнародне співтовариство. Сьогодні такі стандарти знайшли відображення у міжнародно-правових актах, які визначають загальнолюдські стандарти прав та інтересів особи, а також встановлюють межу, за яку держава не може виходити. Саме тому права людини стали об'єктом регулювання усієї світової спільноти, а не окремої держави.

Актуальність проблеми дослідження зумовлена тим, що ефективний механізм захисту прав людини може будуватися лише на досконалому закріпленні таких прав і свобод, а забезпечення дотримання прав кожної особи можливе лише у разі визнання всіма і кожним закріплених стандартів.

Дана проблема досліджується багатьма науковцями, такими як Козюбра М.І., Мережко О.О., Мірошніченко О.А., Неліп М.І., Рабінович П.М., Руднева О.М., Хавронюк М.І. та іншими.

Важливим є встановлення загальноприйнятої дефініції поняття «міжнародні стандарти прав людини». На сьогодні немає єдиної загальноприйнятої думки з цього приводу. Науковці пропонують різні трактування даного поняття. Так, П.М. Рабінович та М.І. Хавронюк розуміють міжнародні стандарти прав людини у вигляді певних показників цих прав, встановлених у міжнародних актах, які заохочують або зобов'язують держави.

В.Г. Буткевич пише, що міжнародні стандарти слід розглядати як такі, що регламентують права і свободи людини в конкретній сфері її життєдіяльності, визначаючи, в який спосіб загальновизнані норми міжнародного права можуть бути там застосовані, і які зобов'язання держави можуть чи мають брати на себе для забезпечення прав людини, якими міжнародними гарантіями підкріплені ці права і свободи, ступінь обов'язковості закріплення їх вимог у національних правових актах тощо [1, с. 11].

Окремо варто згадати і таке поняття як «європейські стандарти прав людини». Цей термін часто застосовують для позначення не лише європейських стандартів, а й взагалі міжнародних, оскільки так історично склалося, що більшість документів щодо прав людини приймаються в межах європейської системи міжнародних органів.

Оскільки єдине визначення міжнародних стандартів прав людини встановити не вдається, то варто визначити основні ознаки, які характеризують дане поняття:

1. Універсальність міжнародних стандартів прав людини. Такі стандарти є єдиними для усіх держав, які приєдналися до відповідного міжнародно-правового акту.

2. Невисокий ступінь конкретизації міжнародних стандартів прав людини.

3. Міжнародні стандарти прав людини виступають нормами-принципами.

4. До стандартів прав людини варто відносити не будь-які норми, а лише основоположні, загальні для всіх.

5. Основним джерелом закріплення міжнародних стандартів прав людини виступають міжнародні договори.

Сучасне міжнародне право характеризується наявністю системи актів у сфері прав людини, що складають законодавство. Воно включає п'ять різновидів документів:

1. Міжнародний білль про права людини, що містить перелік невід'ємних прав.

2. Угоди, спрямовані на запобігання та покарання злочинів, що призводять до масових порушень прав людини (Конвенція про незастосування строку давності до воєнних злочинів проти людства від 26 жовтня 1968 р.).

3. Конвенції, націлені на захист груп населення, які потребують особливого піклування з боку держави (Конвенція про права дитини 1989 р.).

4. Конвенції, спрямовані на захист індивіда від зловживань з боку органів держави та посадових осіб (Женевські конвенції 1949 р. про захист жертв війни).

5. Міждержавні конференції з прав людини, що приймають заключні документи, обов'язкові для виконання державами-учасницями (Заключний документ Всесвітньої конференції з прав людини. – Відень, 1993 р.) [2, с. 103].

Потрібно зазначити, що міжнародні стандарти прав людини формувалися поступово і були закріплені не всі одразу. В першу

чергу були закріплені громадянські та політичні права, а вже потім – економічні і соціальні.

В умовах глобалізації сьогодні формуються нові права людини, які доповнюють уже існуючі традиційні права, які закріплені як міжнародно-правові стандарти. Під впливом науково-технічної революції розширюються такі права людини: право на самоосвіту, на індивідуальний стиль життя, право створювати одностатеві шлюби, право користуватися легкими наркотиками тощо. Дані права ще не визнані як міжнародні стандарти, проте у майбутньому може постати питання про їх зміст. Наприклад, Європейська соціальна хартія (1966 р.) була переглянута у 1996 р. і передбачила такі права, як: право працівників на захист у випадках припинення дії договору з найму, право на гідне ставлення до працівника під час роботи, право на інформацію тощо [3, с. 213].

ООН реагує на суспільні зміни через ухвалення відповідних актів, що доповнюють Загальну декларацію з прав людини (1948 р.). Серед них вирізняються, зокрема, Декларація про право на розвиток (1986 р.), Декларація про права осіб, які належать до національних або етнічних, релігійних чи мовних меншин (1992 р.), Міжнародна конвенція для захисту усіх осіб від насильницьких зникнень (2006 р.), Конвенція про права інвалідів і Факультативний протокол до неї (2006 р.), Факультативний протокол до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських чи таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання (набрав чинності у 2006 р.), Декларація ООН про права корінних народів (2007 р.) [4, с. 28].

Для того, щоб міжнародні стандарти прав людини не залишалися лише документально задекларованими, а стали основою для ефективного захисту цих прав, необхідно, щоб кожна держава реалізувала дані норми на своїй території.

Міжнародно-правові стандарти прав і свобод людини знаходять своє відображення у внутрішньодержавній правовій системі шляхом так званої імплементації – це діяльність, яка здійснюється міжнародними та державними органами для втілення норм цих актів у національну юридичну практику.

Імплементація міжнародних стандартів прав людини здійснюється за такими етапами:

1. Закріплення прав людини в Конституції, законах, ратифікації міжнародно-правових актів.

2. Створення реальних умов для забезпечення прав людини у громадянському суспільстві.

3. Утворення чи оптимізація державних органів та недержавних інституцій, головним завданням яких повинне бути забезпечення, захист та охорона прав людини.

4. Конкретизація, доповнення, внесення змін до нормативних актів з прав людини з метою актуалізації правової бази [5, с. 21].

З огляду на вищезазначене можна стверджувати, що сьогодні міжнародні стандарти прав людини є основоположними та визначають розвиток у цьому напрямку для кожної з держав, яка до них приєдналася. Саме в цьому проявляється позитив існування такої системи загальних прав і свобод людини.

Окрім того, логічно правильним є те, що міжнародні стандарти прав людини адаптуються до швидких змін та розвитку суспільства, тому охоплюють ширший спектр прав людини, що сприяє їх ефективному захисту та реалізації.

Список використаних джерел:

1. Руднева О.М. Поняття та ознаки міжнародних стандартів прав і свобод людини / О.М. Руднева // Держава і право. – 2010. – Вип. 49. – С. 10-16.

2. Теорія держави і права. Академічний курс: Підручник. 2-ге вид., перероб. і допов. / За ред. О.В. Зайчука, Н.М. Оніщенко. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 688 с.

3. Берестовський І.В. Права людини як відкрита система: теоретико-методологічний аспект / І.В. Берестовський // Держава та регіони. – 2011. – № 1. – С. 210-214.

4. Рабінович П.М. Світовий маніфест гуманізму (до 60-річчя проголошення Загальної декларації прав людини) / П.М. Рабінович // Право України. – 2008. – № 12. – С. 23-29.

5. Рабінович П.М. Права людини і громадянина: навчальний посібник / П.М. Рабінович, М.І. Хавронюк. – К. Атіка, 2004. – 464 с.